

NOSTALGIANURK

Kas naistepäev on meeles?

Nõukogude kord rakendas rahvusvahelise naistepäeva oma propagandamasina ette, püüdes näidata oma piiritut hoolivust naissoo ja perekonna vastu. Tõsteti esile ja ülistati naist ja ema, kui töökangelast. Paljudes töökollektiivides tähistati 8. märtsi väga suurejooneliselt. Tavaliise inimese jaoks oli see siiski vaid rõõmus kevadpäeva, mis tänapäeva mõistes asendas justkui osaliselt sõbrapäeva ja emadepäeva.

ANTS OIDEKIIVI
rleht@tyri.ee

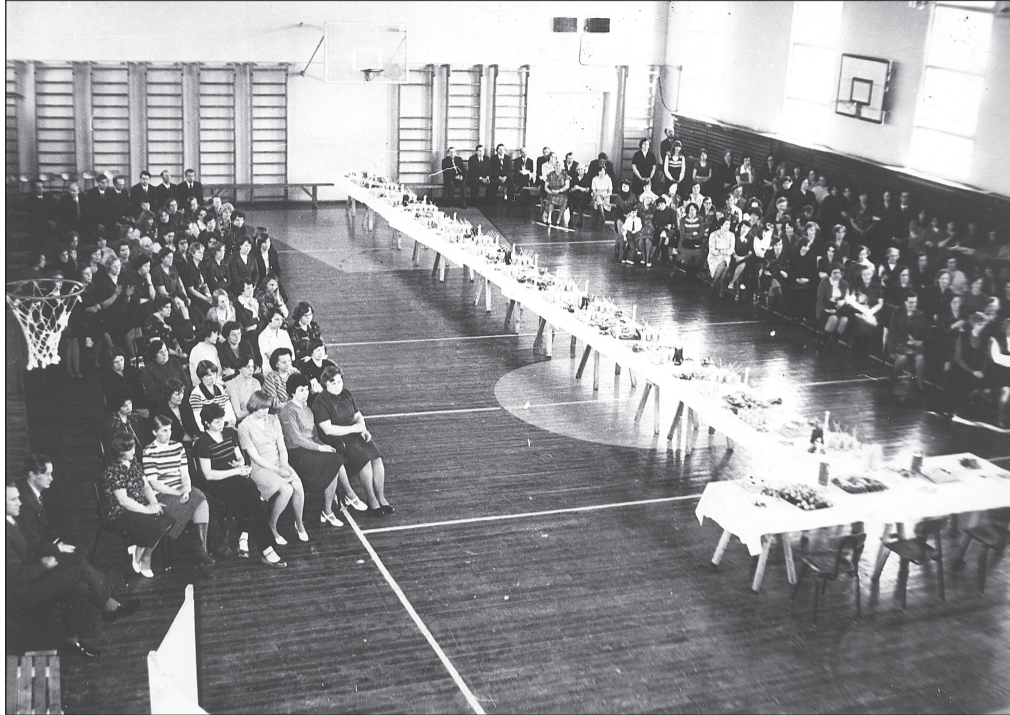
Türi pensionärid Linda ja Heldur Härmaste mäletavad hästi, kuidas 60ndatel aastatel Türi-Allikul tehase Volta tsehhis nr. 7 alpikannipottide ja tordiga tööpäev algas. Nende ütlust mööda kuulutati 8. märts riiklikuks ehk niinimetatud punaseks pühaks alates 1962. aastast. Kuna naistepäevast sai vaba päev tuli töö juures seda päev varem tähistada.

„Ega see meil Allikul nii väga tähtis päev ei olnudki, kuigi lisaks meesperale oli ettevalmistustega seotud kogu tehhi juhtkond,“ meenutab Heldur. „Tehnoloog või meister võttis auto ja sõitis aiandist lilli tooma. Lilled tuli muidugi ette tellida.“

Tsehhis oli mitu jaoskonda, iga jaoskond sai lilli vastavalt naistöötajate arvule. Lõikelilli polevat siis olnud saada, ainult potililled – peamiselt alpikannid ja priimulad. Kui lilled toodi juhatuselt, siis tordimure jäi meeste kanda.

„Millegipärast jäi see tordi otsimine alati minu ja ühe teise mehe kaela,“ jutustab Heldur. „Olime päris kimpus, sest selle pidi ju mitu päeva varem ära tellima. Nägime mööda kauplusi joostes hirmsat välku.“ Ka Linda tunnistab, et naistepäeva aegu oli poest peaaegu võimatu torti ja kringlit leida. „Vahel tuli kohe pisar silma: naistepäev naistepäevaks, aga 8. märtsil on meie poja sünnipäev,“ lisas ta. „Seisa sabas ja vaata, et sa lapse jaoks tordi saad. Olid ikka viletsad ajad!“

Linda sõnul muutus olukord kergemaks, kui naiste-

Kas ei tee kadedaks? Naistepäeva peolaud Paide EPT võimlas veerand sajandit tagasi.

päevale eelneval päeval hakati korraldama näitusmüüke. Kooperatiivklubi saali oli seatud ümberringi lauad, millele taga raamatupidajad müüsid torte ja kringleid.

Türi-Alliku tsehhis algas tööpäev hommikul kell 6. Et naisperet üllatada, läksid mehed tund aega varem kohale ning sättisid lilled ja tordi ühele lagedaks tehtud töölauale valmis. Kui naised tööle tulid, pidas jaoskonna meister õnnitluskõne, anti üle lilled ja maitsti torti. „Pärast seda jätkus tööpäev nagu tavaliselt, kukuti päevanormi täitma,“ ütles Heldur. „Kas peale tööd keegi pidu pidas, olenes jaoskonna kollektiivist. Eks igaüks pidas siis kodus oma püha.“

Linda teab lisada, et vahel peeti naistepäeva ikka suuremalt ka. Koguneti saali aktusele. Tehas maksis naistepäeva puhul preemiat ja andis aukirju. Parimate pildid seati üles autahvlile.

„Meil oli seal palju noori ja oma orkester. Tantsuõhtul oli ainult naistevalik,“ meenutas ta. Heldur tunnistab, et see „vene komme“ naistepäeval lilli kinkida on tal siiani külge jäänud. Erand ei saa olema seegi aasta.

Türi Kesklinna lasteaia muusikaõpetajal Pille Paalil on kahju, et lasteaia enam naistepäeva ei tähistata. „Naistepäev oleks võinud jääda, sest

Margus Jaanovi (paremalt teine) üks varasemaid lavakogemusi Kesklinna lasteaia 1975 aastal.

2x Erakogu

siis said ka need naised mees peetud, kes pole emad. See oli ju rahvusvaheline püha, mitte vene püha,“ põhjendas ta. Tema jaoks on emadepäev ja isadepäev rohkem perekondlikud peod.

Paalile meenuvad naistepäeva hommikud, kui kasvatajatel ja vaase väheks. Lilli töid lapsed ja isad. „Praegu meil vaase jätkub,“ märkis ta tähenduslikult. Lapsed esinesid emadele ja vanaemadele täisväärtusliku kontserdiga. Lauldi, loeti luuletusi, tantsiti ja mängiti. Peeti isegi võistlusi: näiteks kumb koristab kiiremini tuba, kas emade või laste võistkond. Kaarte ja kingitusi tehti ka. „Tollal oli raha rohkem ja võib-olla oli vanematel ka tahtmist rohkem,“ lausus

Paal. „Mõnes rühmas tegid isad isegi torti.“

Kui lapsed päeval magasid, leidis lasteaia naispere ka ise mahti pidada. „Ametiühingu rahadega kaeti töötajatele selline hõrgutav peolaud, et võttis tummaks,“ meenutas Paal. „Siiani on meelde jäänud pikalt ja põhjalikult ettevalmistatud sõud, millega siis lagedale tuldi. Nalja ja naeru oli nabani.“

Tema sõnul on siiani lasteaia juhtkond pidanud iga rühma töötajaid meeles väikese lillepotiga, kuid sel aastal jääb see majandusliku surrutise tõttu ära. „Sel aastal vaikime maha, et naistepäev on olemas,“ lausus ta.

KOMMENTAAR

RAIVO PINK
ettevõtja

Suhtun naistepäeva hästi. Igasugune positiivne tähelepanu ja tunnustamine on alati igati teretulnud. Nõukaaja lõppedes kadus mingil hetkel naistepäevast rääkimine ära. Ka mina unustasin ühel aastal suure töötuhinas naistepäeva. Tegutsesime parajasti Edelaraudtee kontorist ja töö ei tahtnud ka õhtuks otsa saada. Siis ütles üks tõsine vene mees, tema nimi oli vist Andrei, vene keeles: „Nüüd lähed koju, ostad naisele lilled ja tordi ning unustad tänaseks need probleemid – täna on naistepäev.“ See soovitus tuli tõesti südamest ja nii ma teingi. Erilisi plaane selleks päevaks pole ma kunagi teinud. Meie peres on olnud tähtsamal kohal emadepäev. Siis on meil tavaks sõita kogu perega mõnda looduskunisse kohta piknikule.

MATI SADAM
treener

Naistepäev on üks tore ja rõõmus päev. Iga mees saab lilli kinkida oma naisele, töökaaslastele, naabrinaisele – igale naisele, kes talle meeldib ja armas. Ei pea hiljem kellelegi selgitusi jagama, miks ta seda tegi, sest on ju naistepäev. Naistepäeva peab tähistama.

Meil kodus ja tööl kindlaid traditsioone ei ole, aga lilli on naistele ikka kingitud. Kodus üritan mõne „naistetöö“ ka ära teha. Nõukogude ajast meenuvad pikad järjekorras seisemised nii lilled hankimisel, kui ka hea ja parema muretsemisel toidulauale. Aastaid tagasi seisime ühe võõra mehega paar tundi Kalevi poe ukse taga järjekorras. Hakkasime tasapisi suhtlema ning oleme täna rohkem kui paarkümmend aastat hiljem jätkuvalt teretuttavad.

ARNE PINDMAA
noor pereisa

Tore päev aastast. Eriti põnevaks teevad selle ostusabad lilleleti taga, ei jõua kohe ära oodata! Töökollektiivis alustatakse naistepäeva tähistamist juba hommikul. Naispere ei jää sel päeval tähelepanuta: häid soove, lilli ja kallistusi jagub küllaga.

Kunagi eelmisel sajandil kinkisin naistepäevaks lilli ühele tütarlapsel. Heast südamest sai kingitud ja teine poolgi oli õnnelik. Hiljem selgus, et sedasorti lilli on tavaks kinkida vaid naistele, kel pehme püksikumm. Mis seal ikka, sain targemaks. Sel aastal kavandame ühist naistepäevapidu koos heade pere sõpradega. Katame laua hea ja maitsevaga, plaanisime ka veidi liha suitsutada. Anname oma naistele vaba päeva. Jagatud rõõm.

AJALUGU

Rahvusvahelise naistepäeva tähistamise algust on seostatud USA 1848. aasta reformidega, kui naised said mitmeid õigusi ja vabadusi. Veel on tähtpäeva seostatud 1908. aastaga, kui New Yorgi tekstiilivabriku streikijad nõudsid endale paremaid töötingimusi. Rahvusvahelise Naistesekretariaadi esinaine Clara Zetkin soovitas tähistada naistepäeva 1910. aastal Kopenhaagenis II rahvusvahelisel naissotsialistide konverentsil. 8. mail 1965 kuulutati rahvusvaheline naistepäev Nõukogude Liidus puhkepäevaks.

Eestis oli naistepäev viimati riigipüha 1990. aastal. Kui eelmisel aastakümnel suhtuti naistepäeva pila ja paroodiaga, siis selle lõpus muutus päev uuesti aktuaalseks. Taas on tavaks viia sõpradele ja töökaaslastele lilli ning ühiselt midagi pidulikumat ette võtta. 2001. aastal üritasid poliitikud seda uuesti riigipühaks kuulutada, kuid eelnõu lükati napi hääletamusega tagasi.

ALLIKAS: VIKIPEEDIA

